

dr Joanna Łapińska

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

**TRZY PRZESTRZENIE WYOBRAŻONE
INSPIROWANE KRAJOBRAZEM.
Z CYKLU *ODNALEZIONE W KRAJOBRAZIE***

Artykuł artystyczno-badawczy

Spis treści

Wstęp 22

Naśladowanie formy. Spróchniałe drewno 23

Naśladowanie zasady działania. Potok Bystra 25

Zaprzeczenie. Chmury 28

Podsumowanie 31

Bibliografia 33

Abstrakt

Artykuł stanowi kontynuację serii prezentującej efekty badań naukowo-artystycznych dotyczących odczytywania przestrzeni dostrzeżonych w naturze. Teoretyczne rozważania przedstawione w poprzednich numerach zostały przeniesione na działania twórcze – projekty architektury wnętrz wcielające zasady biofilii, które powstały w wyniku zastosowania trzech metod intertekstualnej interpretacji natury: naśladowania formy (nawiązania do wyglądu zewnętrznego), naśladowania zasady działania oraz zaprzeczenia (jednoczesnego nawiązania i podważenia cech immanentnych obiektowi inspiracji). Zaprezentowana została droga projektowa uwzględniająca różne środki artystyczne. Przestrzenie odnalezione w krajobrazie stanowią instalacje, które mogą stać się podstawą projektu architektury wnętrza mieszkalnego, jak również użytkowego.

Słowa kluczowe

architektura wnętrz, krajobraz, instalacja, biofilia, intertekstualność

Wstęp

...godniejszą rzeczą jest naśladować dzieła natury, które są prawdziwymi istniejącymi w rzeczywistości podobieństwami, niż naśladować czyny i słowa ludzkie¹.

Natura jako źródło inspiracji jest niczym niewyczerpana studnia, do której woda stale napływa. Nie jest to jednak nigdy ta sama woda, o czym pisał już Heraklit. Ludzkie dzieło jest ze swej natury stałe, a podlega transformacjom w wyniku działania przyrody (światło, wilgotność). Poszukiwania natchnienia w krajobrazie prowadzą zatem każdorazowo do oryginalnych rozwiązań.

...sztuka malarska jest wiedzą i prawą córką natury, gdyż zrodziła ją sama natura, ale – by rzec poprawniej – nazwiemy ją wnuczką natury, gdyż natura zrodziła wszystkie rzeczy widzialne, a z nich zrodziło się malarstwo. Przeto słusznie nazwiemy ją wnuczką natury i krewniaczką Boga².

W słowach tych wywyższających malarstwo z natury Leonardo da Vinci odniósł się do myśli Tomasa z Akwinu dotyczącej właściwości Trójcy Świętej, w której to filozof za św. Augustynem przypisuje „piękność” Synowi Bożemu. Dzisiaj możemy stwierdzić, że nie tylko malarstwo, ale także inne środki wyrazu, w tym również architektura, naśladują boską naturę, dzięki czemu mogą zostać zakwalifikowane za Dionem z Prusy (zw. Chryzostomos – Złotousty) jako źródła pojęcia bóstwa u ludzi³.

Opisywane przeze mnie we wcześniejszych numerach czasopisma „inAW Journal. Multidisciplinary Academic Magazine” realizacje architektoniczne stanowią często miejsca kultu i pielgrzymek. Inspiracja naturą sprawia, że są bardziej przystępne dla publiczności, łatwiej przyswajalne, lepiej rozumiane. Pochodzą ze znanego świata przyrody, są tłumaczeniem jego wycinka na inny – ludzki język.

Wspomniane w trzecim numerze realizacje japońskich architektów powstały w efekcie stosowania trzech metod interpretacji natury: naśladowania formy (nawiązania do wyglądu zewnętrznego), naśladowania zasady działania oraz zaprzeczenia (jednoczesnego nawiązania i podważenia cech immanentnych obiektowi inspiracji). Te metody stały się podstawą do powstania trzech autorskich projektów koncepcyjnych, które uzupełnione o cyfrowe oraz rysunkowe formy zapisu idei, a także fotografie szkicowych modeli, zostaną opisane poniżej.

1 L. da Vinci, *Traktat o malarstwie*, [w:] *Myśliciele, kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku*, red. J. Białoostocki, Gdańsk 2001, s. 424.

2 L. da Vinci, *Traktat o malarstwie*, s. 423.

3 W. Tatarkiewicz, *Historia estetyki*, t. 1: *Estetyka starożytna*, Warszawa 2009, s. 335.

Naśladowanie formy. Spróchniałe drewno

[...]

Wszystko tu małe, dostępne i bliskie.

Mogę końcem paznokcia przyciskać wulkany,

bieguny głaskać bez grubych rękawic,

mogę jednym spojrzeniem

ogarnąć każdą pustynię

razem z obecną tuż tuż obok rzeką [...]⁴.

Opis mapy poetycko ujęty przez Wisławę Szymborską jest bardzo bliski mojemu sposobowi odczytywania zapisanych na fotografiach przestrzeni. Tu też linie mogą zmieniać się w rzeki, płaszczyzny – w place, kamienie w góry i domy, a chwilę później te same znaki stają się ścieżkami, podłogami, stołami i szafami. Wszystko zależy od przyjętej skali, która nie jest określona, jak w przypadku map. Przestrzenie wyobrażone nie są odgórnie ograniczone. Ujawniają się wraz z pragnieniem nowego miejsca, wyczuciem pożądanej konfiguracji brył, materiałów i światła.

Il. 1. Szkice wnętrza inspirowanego spróchniałym drewnem, 2022, J. Łapińska.

4 W. Szymborska, *Mapa*, [w:] *Wybór poezji*, Wrocław 2019, s. 459–460.

Dwie bryły spróchniałego drewna rozdzielone dywanem gęstego mchu stworzyły kompozycję budzącą wiele skojarzeń. W skali makro byłyby to dwa budynki w różny sposób wpuszczające do wnętrza światło lub dom mieszkalny z elewacją przysłoniętą horyzontalnym rytmem żaluzji oraz altana zadaszona pionowymi listwami. W skali mikro altana stawała się stolikiem kawowym, a druga bryła siedziskiem. Ostateczna wersja zlokalizowała się gdzieś pośrodku. Trójkątna bryła to antresola, która może zostać zredukowana – w przypadku niższego wnętrza – do podwieszanej pod sufitem instalacji świetlnej. Dębowe deski, niepoddane żadnej obróbce, z pozostawioną korą, połączone są stalową konstrukcją w kolorze czarnym, która schodzi słupami do posadzki. Przykrycie desek od góry szklaną taflą pozwala docenić urodę materiału przy zachowaniu komfortu użytkownika, a także przepuszcza światło w płaszczyźnie pionowej. Druga bryła została zinterpretowana jako przysłona przestrzeni niechcianej, na przykład łazienki lub kuchni. Poziome pasy desek z pozostawioną korą pozwalają na przepływanie światła przy jednoczesnym zachowaniu prywatności użytkownika przestrzeni niechcianej. Bryła ta może stać się także regałem na książki, oddzielającym od siebie dwie strefy. Zielony mech został zinterpretowany jako dywan o nietypowym, nieregularnym kształcie. Na nim umieszczona została drewniana ławka, wprowadzająca w kompozycji wrażenie ruchu. Posadzka mogłaby być szklana – dla odważniejszych użytkowników – z umieszczonymi pod spodem naturalnymi kamyczkami, ale sprawdzi się także jasnoszary polerowany granit. Ściany i sufit są w kolorze złamanej bieli. Oświetlenie liniowe wpuszczone w antresolę między deski skierowane zostało do dołu. Górna przestrzeń nad antresolą oświetlona jest stojącą lampą z materiałowym kloszem w kolorze dywanu.

Główną cechą tej przestrzeni są kontrasty materiałów. Chropowatość i niedoskonałość rytmicznie ułożonych nieobrobionych dębowych desek z pozostawioną korą, nawiązujących do rozwarstwienia spróchniałego drewna, kontrastują z miękkością (zarówno materiału, jak i kształtu) dywanu położonego na idealnie gładkiej posadzce. Deski tego typu zostały zastosowane przez Kengo Kumę w realizacji obozu bazowego Mont Blanc. Tam materiał ten potraktowany jest jako pionowy rytm przysłaniający szklaną elewację: scalający budynek z otoczeniem oraz ograniczający dopływ światła do wnętrza. W przypadku mojego projektu deski również filtrują światło, jednak stanowią podstawowy element formalny i sensualny budujący atmosferę wnętrza. Szczeliny pozostawione między nimi pozwalają na przepływ światła w obie strony, przy czym znaczna szerokość desek zapewni prywatność i nie dopuści do prześwietlania przestrzeni. Podobny efekt został uzyskany przez Kengo Kumę, choć w sposób bardziej zgeometryzowany, w Muzeum Kamienia w Nasu (Tochigi, Japonia). Tam światło wpada przez równo rozmieszczone szczeliny w żaluzjowej konstrukcji kamiennej ściany.

Il. 2. Po lewej wnętrze Muzeum Kamienia w Nasu (Tochigi, Japonia) projektu Kengo Kuma, fot. Peppe Maisto, <https://divisare.com/projects/105503-kengo-kuma-and-associates-peppe-maisto-stone-museum> [dostęp: 25.02.2022]. Po prawej przestrzeń pomiędzy szklaną elewacją a przysłoną z desek w obozie bazowym Mont Blanc projektu Kengo Kuma, fot. Michel Denancé, <https://divisare.com/projects/315751-kengo-kuma-and-associates-michel-denance-mont-blanc-base-camp> [dostęp: 25.02.2022].

Zastosowane materiały w projekcie inspirowanym spróchniałym drewnem są naturalne i budują ciepłą, sprzyjającą odpoczynkowi atmosferę charakterystyczną dla środowiska leśnego. Dynamiczny układ biomorficznych brył i rytmów wprowadza do wnętrza ruch, zapewniając poczucie równoczesnej złożoności i porządku. Antresola obniżająca strop wydziela strefę bardziej intymną, odpowiadającą na potrzebę schronienia. Z kolei rytmiczne ułożenie desek przepuszczających światło i malujących linie cienia wprowadza atmosferę tajemnicy. Mimo to dzięki bezpośredniemu przełożeniu przestrzeni dostrzeżonej w krajobrazie na język architektoniczny wydaje się ona mniej skomplikowana, łatwiejsza w odbiorze.

Naśladowanie zasady działania. Potok Bystra

[...]

Gryząc kamienie, karmiąc tęcze.

W pocie i rosie piramid, bżów.

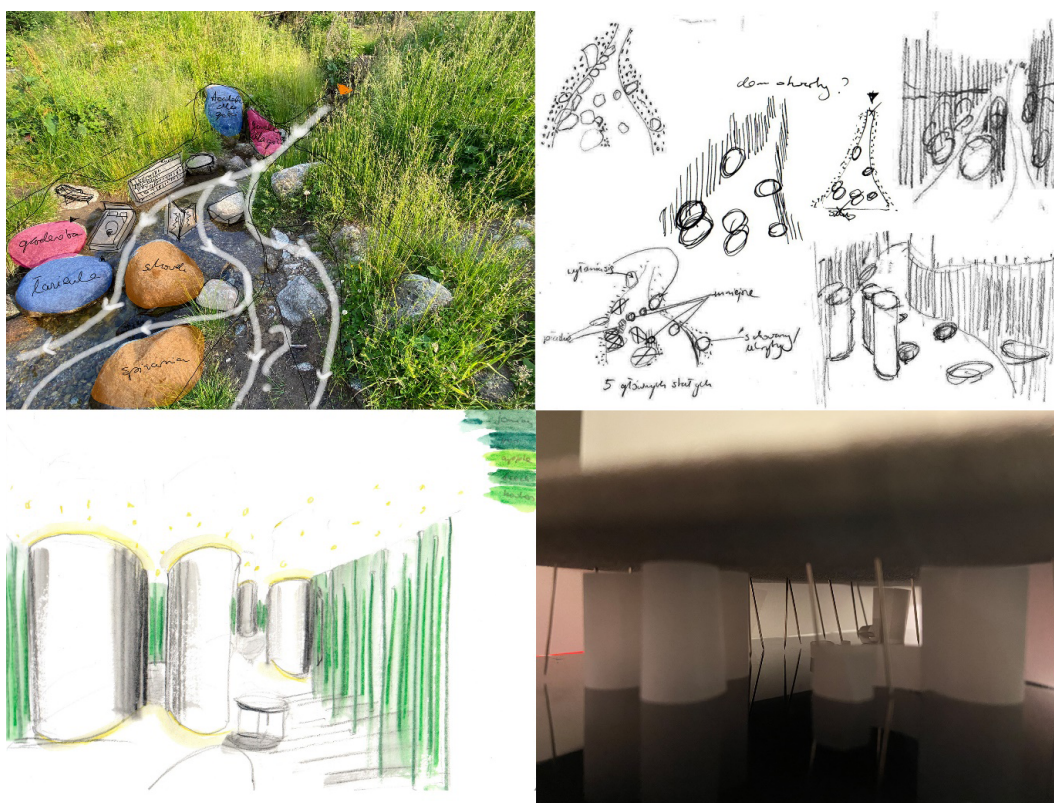
Jakie to lekkie w kropli deszczu.

Jak delikatnie dotyka mnie świat.

Cokolwiek kiedykolwiek gdziekolwiek się dzieło,

spisane jest na wodzie babel⁵

Podstawową cechą wody jest jej płynność, zmienność, niestałość. *Panta rhei*, więc dwa razy do tej samej rzeki wejść nie sposób. Jest ona w ciągłym ruchu, nawet gdy jej tafla jest niewzruszona. Zawiera w sobie wszystkie wody świata. Przyjmuje to, co do niej wpadnie. Potrafi przenieść, nie zawsze oddaje. Potok górski nigdy nie sprawia wrażenia bezruchu. Nieustannie płynie wartkim nurtem, omijając przeszkody lub je ze sobą porywając („gryząc kamienie”). Wciąż prze do przodu, nie zważając na nic.

Il. 3. Szkice wnętrza inspirowanego potokiem Bystra, 2022, J. Łapińska.

Zaprojektowana przestrzeń bazuje na fotografii fragmentu krajobrazu z potokiem Bystra w Zakopanem, powiela jego układ, jednak nie stanowi jego dosłownej interpretacji formalnej, jak to było w przypadku poprzedniego projektu. Inspiracją stały się zmienność i płynność wody przeciwstawione stałości kamieni. Pionowe rytmy traw domykają przestrzeń, uzupełniają ją, wyznaczając granicę.

Płaszczyzna wody na fotografii to w projekcie elastyczna przestrzeń – w aranżacji pozostaje pusta – przyjmująca dowolną formę i funkcję możliwą do zrealizowania bez jej domykania. Rozdzielona została na podstrefy przez usytuowanie stałych brył inspirowanych głazami i kamieniami. Jej rozszerzający się kształt, podyktowany rozlewaniem się wody na wypłaszczonej terenie, kreuje różnicowanej wielkości podstrefy, mogące służyć jako miejsca pracy, odpoczynku i rekreacji, miejsca

spotkań lub częściowego odosobnienia. Ciemna posadzka z polerowanego granitu odbija otoczenie, zawierając je w sobie, jak woda niebo.

Głazy i kamienie, czyli stałe miejsca, pozwalają na zrealizowanie pełnego programu przestrzeni mieszkalnej, ale także niektórych typów przestrzeni użytkowej, jak na przykład księgarnia, sklep odzieżowy, przestrzeń zabaw dla dzieci. Niniejszy projekt dotyczy przestrzeni mieszkalnej, w związku z czym w poszczególnych bryłach znalazły się: łazienka z garderobą, spiżarnia, schowek oraz toaleta dla gości. W ramach pierwszych decyzji projektowych bryły miały nie dotykać stropu, przez co wzmocnione zostałyby wrażenie wstawienia ich do otwartej przestrzeni i utrzymany pozostałby luźny charakter ich umiejscowienia. Ze względów konstrukcyjnych oraz funkcjonalnych łączą się jednak ze stropem, przy czym wizualnie można je odciąć, cofając gzyms i wpuszczając tam linie światła. Zaprojektowane zostały z płyt karton-gips, malowanych na barwę złamanej bieli. Mniejsze kamienie, które mogą poruszać się przy dużym nurcie wody, zostały zinterpretowane jako półstałe elementy aranżacji: większe meble oraz przegrody.

Rytm traw zbudował gęsto rozmieszczone podtrzymujące strop słupy konstrukcyjne o małym przekroju. Między niektórymi słupami można się przemieszczać na podobieństwo biedronki wśród źdźbeł.

Przestrzeń może być oświetlona strefowo światłem punktowym wpuszczanym w sufit. Rozmieszczenie punktów inspirowane rytmem traw nie buduje konkretnej formy, nie wyznacza kierunków, nie sugeruje określonego sposobu używania przestrzeni.

Elastyczna przestrzeń między bryłami-kamieniami realizuje w dużym stopniu założenia biofilii, sprawiając, że wewnątrz może być odbierane pozytywnie. Brak szczelnych przegród pozwala na utrzymanie zmienności cieplnej i przepływu powietrza. Wzrok może wędrować po płaszczyznach oddalonych o różne wartości, odkrywać zaskakujące widoki i perspektywy. Liczne zakręty i zakamarki wzbudzają odczucie tajemnicy, a przy tym zapewniają schronienie. Zmienne, rozdzielone na strefy oświetlenie buduje atmosferę bliską naturze, ze światłem rozproszonym i dynamicznym.

Podobna zasada płynnej przestrzeni została zrealizowana przez zespół architektoniczny SANAA w budynkach Rolex Learning Center w Lozannie (Szwajcaria) i w The River Building – Grace Farms w New Canaan, CT (USA). Otwarty plan z wydzielonymi niezbędnymi strefami pozwolił na powstanie przestrzeni, w której miejsca wyznaczane są przez użytkowników w zależności od potrzeb i chęci.

Il. 4. Po lewej wnętrze Rolex Learning Center w Lozannie (Szwajcaria), <https://www.architectural-review.com/essays/lausanne-switzerland-sanaas-rolex-learning-centre-opens> [dostęp: 25.02.2022]. Po prawej widok na The River Building – Grace Farms w New Canaan, CT (USA) projektu SANNA, <https://projects.archiexpo.com/project-29424.html> [dostęp: 25.02.2022].

Przestrzeń powstała w wyniku interpretacji sposobu działania wycinka krajobrazu jest obfita w znaczenia, jednak formy i materiały nie są już tak jednoznaczne, jak to było przypadku projektu stworzonego przez bezpośrednie naśladowanie natury. Bryły zostały uproszczone, a kolorystyka ograniczona do odcieni szarości, z dopuszczeniem większej elastyczności przestrzeni.

Zaprzeczenie. Chmury

[...]

na przejaśnionym niebie

rozsuną się chmury

i będą znów

jak chmurom nad ludźmi przystało:

wzniosłe i niepoważne

w swoim podobieństwie

do suszących się w słońcu

wysp szczęśliwych,

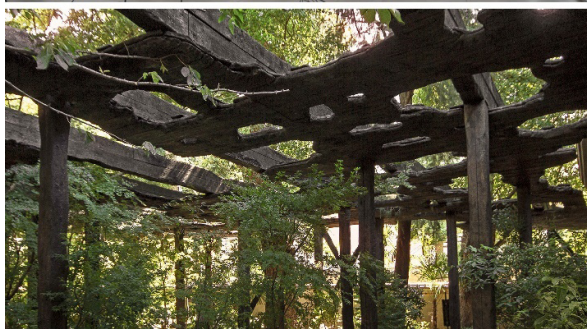
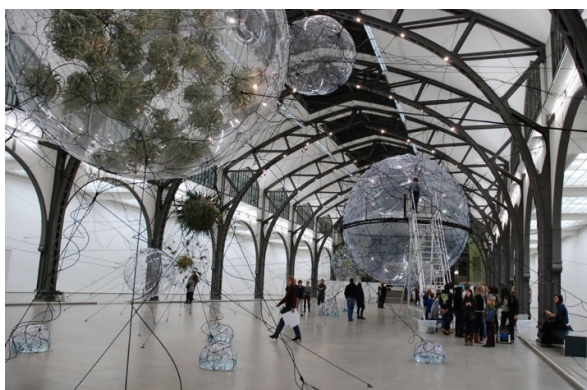
baranków,

kalafiorów

i pieluszek⁶.

6 W. Szymborska, *Do arki*, [w:] *Wybór poezji*, s. 306.

Chmury są alternatywną postacią wody, ulotną, ale także zmienną. Lekkie i świecące unoszą się tuż pod gwiazdami, przysłaniając niebo, rzucając cień. Przybierają różne formy: od gęstych skłębionych cumulusów, po wiotkie smugi cirrusów; od przykrywających świat szarym kocem stratusów po drobne baranki cirrocumulusów i niezwykle bogate formalnie, przypominające miasta, góry i wulkany cumulonimbusy. Ich urok sprawia, że często stają się inspiracją dla projektantów, czego przykładami mogą być pawilon *Blur Building* Diller/Scofidio+Renfro zaprezentowany na EXPO 2002 w Szwajcarii, *Cloud Pavilion* w Tokio z 2021 roku autorstwa Sou Fujimoto, *Cloud Cities* Tomasa Saraceno czy lewitujący pawilon herbaciany Kengo Kuma. W 2021 roku Junya Ishigami zrealizował przy okazji igrzysk olimpijskich w Tokio instalację *Kokage-gumo* również inspirowaną chmurami, lecz w przeciwieństwie do poprzednich przykładów podważając fizyczną i wizualną lekkość tego, co jest nad nami. Wykorzystując zwęglone drewno, stworzył strukturę wypełniającą pustkę pomiędzy chmurami, obrazując raczej ich cień, nadając mu przy tym materialność, gęstość i ciężar.

Il. 5. W górnym rzędzie: po lewej *Cloud Cities* Tomas Saraceno, <https://www.metalocus.es/en/news/tomas-saraceno-cloud-cities> [dostęp: 25.02.2022]; po prawej *Cloud Pavilion* w Tokio w 2021 r. Sou Fujimoto, <https://www.interactiongreen.com/cloud-pavilion-sou-fujimoto/sou-fujimoto-cloud-pavilion/> [dostęp: 25.02.2022]. W dolnym rzędzie: po lewej *Kokage-gumo*, Junya Ishigami, <https://arquitecturaviva.com/works/kokage-gumo-kundan> [dostęp: 25.02.2022]; po prawej: *Blur Building* Diller/Scofidio+Renfro, <https://www.designingbuildings.co.uk/wiki/File:Blurbuilding2> [dostęp: 25.02.2022].

Inspiracja jest źródłem, z którego kiedyś czerpało się natchnienie, dzisiaj mówimy raczej o interpretowaniu właściwości. Interpretacja nie musi jednak oznaczać pełnej afirmacji. Może odbywać się

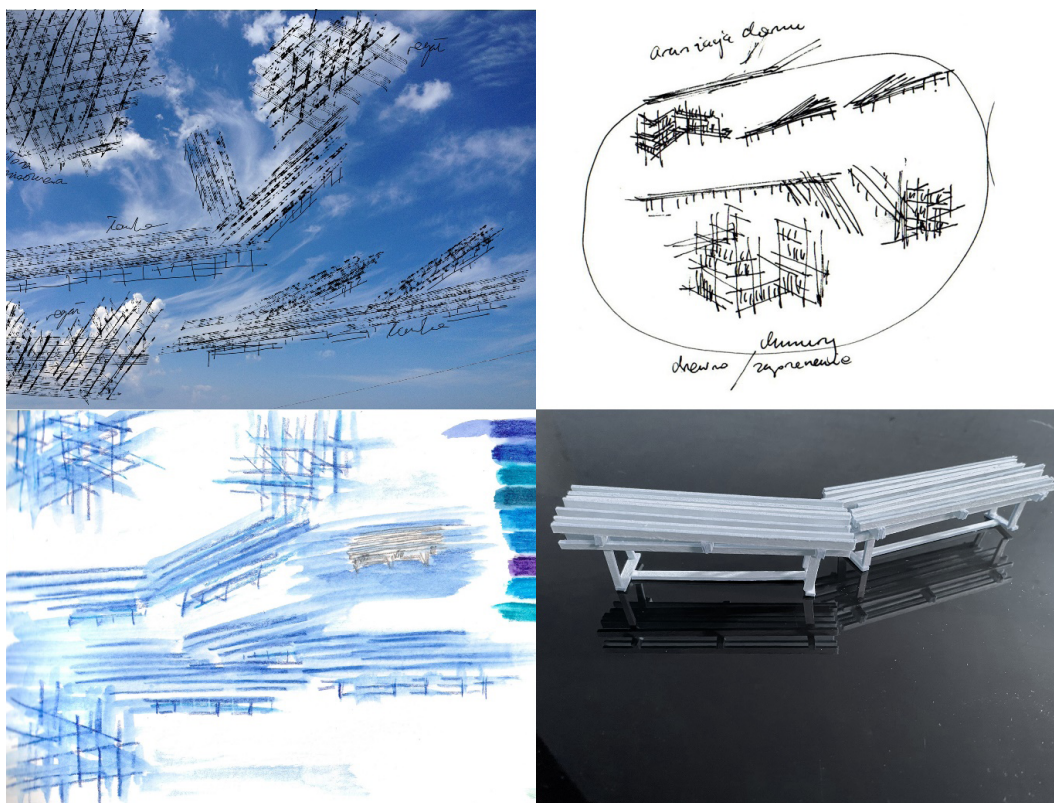
także przez zanegowanie dostrzeżonej cechy lub też podkreślenie negatywu, jak to było w przypadku *Kokage-gumo*.

Umberto Eco w eseju *Na ramionach olbrzymów* wyjaśnia mechanizm występujący w historii sztuki dotyczący odrzucania bezpośrednio poprzedzającego stylu na rzecz tego jeszcze wcześniejszego. Tłumaczy to wrodzoną skłonnością człowieka do buntowania się przeciwko swoim rodzicom, co popiera wieloma przykładami z historii i literatury.

Bez niepokojenia psychoanalityków przyznajemy, że synowie są skłonni zabijać swoich ojców⁷.

Po odrzuceniu ideologii ojców można oprzeć własne działania na rozumowaniu dziadków, których dzieli od nas wystarczający już dystans. Taka też jest geneza powstawania nowych kierunków w sztuce – ojcobójstwo.

Interpretacja negująca należy do działań pochodzących z tego nurtu. Zaprzeczenie charakterystycznej właściwości jest kontestacją podważającą zastany stan rzeczywistości, wystawiającą na próbę wyobraźnię innych, stawiającą autora na wyższej pozycji w stosunku do reszty społeczeństwa – jako wybraną jednostkę, jako tego, który potrafił inaczej na coś spojrzeć, inaczej zrozumieć.

Il. 6. Szkice wnętrza inspirowanego chmurami, 2022, J. Łapińska.

Aby daleko nie szukać, źródłem inspiracji dla ostatniego opisanego tu projektu także stały się chmury: na błękitnym niebie rozwiane wiatrem białe nici cirrusów snujące się między kłębiastymi bałwanami cumulonimbusów. Oczywistą interpretacją byłaby w tym wypadku biała, przepuszczająca światło instalacja podwieszona ponad głowami przechodniów. Negując podstawową cechę chmur jako unoszących się na niebie, opisywany projekt sprowadził chmury na ziemię, pozostawiając wizualną lekkość przy zastosowaniu bardzo ziemskiego materiału, jakim jest drewno.

Nici cirrusów okazały się podstawową formą kształtowania brył, przełożone na język projektowy w postaci drewnianych kantówek. Ułożone rytmicznie proste odcinki zbudowały płynne linie dwóch ławek składających się z modułów ciągnących się przez całe pomieszczenie. Ten sam materiał posłużył także do skonstruowania modułów składających się na większe bryły odpowiadające chmurom kłębiastym, a mogących pełnić funkcje biblioteczki, stołu czy przysłony mniejszego pomieszczenia. Budowanie formy z modułów wprowadza jednocześnie złożoność i porządek – cechy, które są pożądane w biofilicznie zorientowanej architekturze.

Matowe drewno wybarwione na biało odcina się na tle grafitowej posadzki z polerowanego granitu. Ściany utrzymane w bieli stanowią neutralne tło. Oświetlenie liniowe powiela rytm ławek, stając się linią chmur na suficie.

Instalacja wykorzystująca biomorficzne formy, których układ inspirowany był chmurami, może stać się podstawą dla dalszego rozwoju projektu w kierunku wnętrza mieszkalnego lub użytkowego.

Podsumowanie

Dzieło architektury (wnętrz), którego źródło leży w przyrodzie, nie jest nigdy samym „niejasnym «przebłyskiem» inspiracji naturą”⁸. Ponieważ jest nastawione na interakcję, przeznaczone nie tylko do podziwiania, lecz także do używania, jest wynikiem świadomego wprowadzania wielu czynników, stając się dziełem intertekstualnym. Teoria wzorców projektowych (*design patterns*), zapoczątkowana przez Christophera Alexandra, ujmuje te czynniki w systemy – wzorce, które architekt celowo wprowadza do projektu. Jednym z takich systemów wzorców jest biofilia, scharakteryzowana między innymi w artykule *Odnalezione w krajobrazie – wprowadzone do wnętrza. Przestrzeń biofiliczna w kontekście izolacji*⁹. Tłumaczona dosłownie jako „umiłowanie życia i wszelkich jego form” określa 14 wzorców odnoszących się w różny sposób do przyrody, które po wprowadzeniu do projektu wpływają pozytywnie na jego odbiór przez użytkowników.

8 B. Modrzewski, A. Szkołut, *Biofilia – teoria i praktyka projektowa*, 2014, https://www.researchgate.net/publication/290818656_BIOFILIA_-_TEORIA_I_PRAKTYKA_PROJEKTOWA [dostęp: 28.02.2021], s. 186.

9 J. Łapińska, *Odnalezione w krajobrazie – wprowadzone do wnętrza. Przestrzeń biofiliczna w kontekście izolacji*, „inAW Journal – Multidisciplinary Academic Magazine”, 1 (2021), s. 122–138, <https://doi.org/10.52652/inaw.62>, <https://system.inawjournal.pl/index.php/inaw/article/view/62/95> [dostęp: 23.09.2021].

Opisane powyżej trzy projekty koncepcyjne architektury wewnątrz uwzględniają te wzorce, bazując na trzech wybranych metodach projektowych opartych na inspiracji przyrodą. Pierwsza z nich – naśladowanie formy – może odnosić się prawdopodobnie do każdego fragmentu krajobrazu. Sprawne oko w połączeniu z wyobraźnią są w stanie przetworzyć obraz i odczytać w nim przestrzeń trójwymiarową na wiele różnych sposobów, w zależności od przyjętej skali. Traktowanie źródła inspiracji jako zespołu właściwości, które można podważyć, wymaga świadomego wyboru wycinka krajobrazu o wyrazistych cechach. Taka metoda ma sens pod warunkiem ograniczenia liczby elementów źródłowych do minimum, tak jak w przypadku chmur. Z kolei środkowa metoda – z premedytacją wymieniona tu jako ostatnia – interpretująca zasadę działania zaobserwowaną w przyrodzie, jest najbardziej wymagająca. Może przy tym dać jednak najbardziej satysfakcjonujące efekty. Wymaga dostrzeżenia nie tylko piękna natury, ale także cechy użytkowej charakterystycznej dla konkretnego elementu czy zjawiska. Proces projektowy na etapie badań powinien prowadzić do pełnej syntezy, aby stworzona przestrzeń była wyrazista, określona i nie budziła zastrzeżeń formalno-użytkowych.

Podsumowując, metody projektowe wykorzystujące w różny sposób interpretację wycinków krajobrazu, włączające inspiracje literaturą piękną – w tym wypadku poezję Wisławy Szymborskiej – i uwzględniające wzorce biofilii, na niejednakowym, aczkolwiek każdorazowo satysfakcjonującym poziomie realizują założenia twórcze architektury wewnątrz. Takie intertekstualne podejście pozwala uzyskać oryginalne rozwiązania balansujące na granicy instalacji artystycznej, mogące stać się podstawą holistycznego projektu architektury wewnątrz zarówno mieszkalnych, jak i publicznych.

Bibliografia

- Alexander C., *Język wzorców. Miasta, budynki, konstrukcja*, tłum. A. Kaczanowska, K. Maliszewska, M. Trzebiatowska, Gdańsk 2008.
- Eco U., *Na ramionach olbrzymów*, tłum. K. Żaboklicki, Warszawa 2019.
- Estetyka japońska. Antologia*, t. 1: *Wymiary przestrzeni*, red. K. Wilkoszewska, Kraków 2006.
- Hasegawa K., *Pavilion Tokyo 2021*, <https://www.studiointernational.com/index.php/pavilion-tokyo-21-review-japan-olympic-games-architects> [dostęp: 11.09.2021].
- Kengo Kuma. *Eksperyment. Materiał. Architektura*, katalog wystawy, red. K. Ingarden, Kraków 2021.
- Łapińska J., *Odnalezione w krajobrazie – wprowadzone do wnętrza. Przestrzeń biofiliczna w kontekście izolacji*, „inAW Journal – Multidisciplinary Academic Magazine”, 1 (2021), s. 122–138, <https://doi.org/10.52652/inaw.62>, <https://system.inawjournal.pl/index.php/inaw/article/view/62/95>, [dostęp: 23.09.2021].
- Modrzewski B., Szkołut A., *Biofilia – teoria i praktyka projektowa*, 2014, https://www.researchgate.net/publication/290818656_BIOFILIA_-_TEORIA_I_PRAKTYKA_PROJEKTOWA [dostęp: 28.02.2021].
- Myśliciele, kronikarze i artyści o sztuce. Od starożytności do 1500 roku*, red. J. Białostocki, Gdańsk 2001.
- Pallasmaa J., *Oczy skóry. Architektura i zmysły*, tłum. M. Choptiany, Kraków 2012.
- Szyborska W., *Wybór poezji*, Wrocław 2019.
- Tatarkiewicz W., *Historia estetyki*, t. 1: *Estetyka starożytna*, Warszawa 2009.
- Tatarkiewicz W., *Historia estetyki*, t. 2: *Estetyka średniowieczna*, Warszawa 2009.
- Tanizaki J., *Pochwała cienia*, tłum. H. Lipszyc, Kraków 2016.
- Zumthor P., *Athmospheres*, tłum. I. Galbraith, Bazylea 2006.
- Zumthor P., *Thinking Architecture*, tłum. M. Oberli-Turner, C. Schelbert, Bazylea 2006.

TOM 3 (2022), NR 1

Utwór udostępniany na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe](#)

Artykuł recenzowany

Wydawca: **Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie,**
Wydział Architektury Wnętrz

Redakcja: **prof. dr hab. Beata Gibała-Kapecka, dr Joanna Łapińska**

Opracowanie graficzne: Joanna Łapińska

Fotografia na stronie tytułowej: Joanna Łapińska

Czasopismo „inAW Journal – Multidisciplinary Academic Magazine” powstało dzięki dofinansowaniu w ramach projektu „Projektowanie przyszłości – program rozwoju Akademii im. Jana Matejki w Krakowie na lata 2008–2022”